

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 264/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. Č., Č., t. č. vo výkon trestu R., zastúpeného advokátom JUDr. J. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011 a jeho rozsudkom z 10. augusta 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozsudkom z 25. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2011 doručená sťažnosť J. Č., Č., t. č. vo výkone trestu R. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v

čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011 a jeho rozsudkom z 10. augusta 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozsudkom z 25. októbra 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 T 1/2011 z 10. augusta 2011 bol sťažovateľ odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 13 rokov v tretej nápravno výchovnej skupine za pokus trestného činu vraždy v súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody, ako aj za trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa, v predmetnom rozsudku uvedených príslušných ustanovení Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Z dôvodu odvolania sa sťažovateľa proti označenému rozsudku krajského súdu najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 To 11/2011 z 25. októbra 2011 zrušil rozsudok krajského súdu a sám rozhodol, že sťažovateľ sa uznáva vinným zo spáchania pokusu trestného činu vraždy v jednočinnom súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody podľa príslušných v rozsudku uvedených ustanovení Trestného zákona, za čo bol sťažovateľovi uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 12 rokov v tretej nápravno výchovnej skupine, a súčasne najvyšší súd predmetným rozsudkom oslobodil sťažovateľa spod obžaloby pre skutok posúdený ako trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa príslušných ustanovení Trestného zákona, a to z dôvodu, že tento skutok nie je trestným činom.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta, že tak krajský súd, ako aj najvyšší súd svojím procesným postupom, ako aj svojimi rozhodnutiami porušili jeho základné právo na obhajobu, ako aj jeho právo na spravodlivý proces, a to už v samotnom prípravnom konaní (tieto pochybenia neboli podľa sťažovateľa napravené, resp. pri hodnotení dôkazov zohľadnené ani označenými súdmi), ako aj v konaní o obžalobe. Podľa sťažovateľa už v prípravnom konaní bolo porušené jeho základné právo na obhajobu zaručené v čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že už pri prvom výsluchu 2. mája 2003 mu nebolo vyšetrovateľom umožnené poradiť sa so svojím zvoleným obhajcom v neprítomnosti tretej osoby, ako aj tým, že vyšetrovateľ neinformoval sťažovateľovho obhajcu o vykonaní

ohliadky miesta činu, ktorá sa uskutočnila 2. mája 2003 o 18.30 h, avšak vyšetrovateľ informoval sťažovateľovho obhajcu o vykonaní iného procesného úkonu vykonávaného „... v rovnakom čase...“, a to o ohliadke osobného motorového vozidla sťažovateľa.

V uvedených súvislostiach sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„... v rovnakom čase vykonávali orgány činné v trestnom konaní iný procesný úkon, ohliadku osobného motorového vozidla sťažovateľa, z pohľadu obhajoby, priebehu a výsledku celého trestného konania bezvýznamný. O tomto však už obhajcu upovedomili. Keďže obhajca sa mienil zúčastňovať všetkých procesných úkonov, a o vykonávaní tohto procesného úkonu vedel, bol pri vykonávaní tohto úkonu prítomný.

Nepochybne by sa však bol v prípade, ak by bol vedel, že v rovnakom čase sa má vykonať ohliadka miesta činu, zúčastnil tohto procesného úkonu. Už na prvý pohľad je zrejmé, že ide o procesný úkon pre sťažovateľa významnejší, ako ohliadka osobného motorového vozidla. ...

Bolo právom obhajcu byť s oboma procesnými úkonmi včas vyrozumovaný. A v prípade ak sa už oba procesné úkony (hoci trváme na tom, že takýmto postupom došlo k porušeniu práva na obhajobu) aj mali konať v rovnaký čas, bolo výsostným právom obhajcu, aby sa sám rozhodol, ktorý z úkonov považuje z pohľadu obhajoby za dôležitejší a tohto sa osobne zúčastnil.“

Sťažovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že vyšetrovateľ obdobne bez prítomnosti jeho obhajcu vykonal aj dve domové prehliadky sťažovateľovho bytu, avšak keďže ich vykonanie bolo v príčinnej súvislosti s obvinením týkajúcim sa trestného činu nedovoleného ozbrojovania, z pod ktorého obvinenia bol napokon sťažovateľ najvyšším súdom oslobodený, sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu uviedol, že o týchto skutočnostiach sa iba zmienil a bližšie ich z hľadiska namietaného porušenia práv nekomentoval.

Sťažovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že zápisnica z jeho výsluchu uskutočneného v prípravnom konaní 2. mája 2003 má nedostatky, a to v tom, že údaj o čase začiatku výsluchu sťažovateľa, ktorý je v zápisnici, ktorú má k dispozícii sťažovateľov obhajca,

uvedený o 8.35 h, je v zápisnici nachádzajúcej sa v spise viackrát prepisovaný a tiež „... nesúhlasí číslo pečiatky na zápisnici, ktorú ma k dispozícii obhajca a číslo pečiatky na zápisnici, ktorá sa nachádza v súdnom spise“.

Právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo podľa sťažovateľa porušené tým, že tak krajský súd, ako ani najvyšší súd sa nevysporiadali s jeho návrhom na vykonanie dôkazov v jeho prospech, a to konkrétne s návrhom na vypočutie svedkov, ktorí mali podľa sťažovateľa dosvedčiť, že v čase spáchania skutku, t. j. v čase spáchania pokusu trestného činu vraždy sťažovateľ nemal byť na mieste tohto činu. Podľa sťažovateľa obidva súdy vykonali, resp. pripustili iba vykonanie dôkazov v neprospech sťažovateľa, pričom sťažovateľ je toho názoru, „... že ak by súd v konaní hodnotil dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa s rovnakou intenzitou ako si osvojil dôkazy svedčiace v jeho neprospech, teda by viedol súdne konanie v súlade s právom na spravodlivý proces, sťažovateľ by nebol mohol byť uznaný za vinného, respektíve vzájomný pomer dôkazov svedčiacich pre a proti sťažovateľovi by vyvolal o skutkoch pochybnosti v tak závažnej miere, že v zmysle zásady *in dubio pro reo*, by bol zrejme sťažovateľ spod obžaloby oslobodený“.

Podľa sťažovateľa ním označené súdy žiadnym spôsobom neodôvodnili, prečo ním navrhované dôkazy nevykonali, až „Neskôr, v dôsledku vytrvalej a opakujúcej sa obrany sťažovateľa, keď sa súd musel vysporiadať so svojim postupom, vo vzťahu k dôkazom uviedol, že k ich vykonaniu nepristúpil z dôvodu, že sa jedná o dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa, pretože podľa (ničím nepodloženého a nedôvodného) presvedčenia súdu malo ísť o výsluch svedkov, priateľov sťažovateľa a súd dospel k neochvejnému presvedčeniu, že títo by svedčili v prospech sťažovateľa.“

Všeobecný súd si tento záver vyvodil bez toho, aby mal relevantne preukázané o aké osoby ide, a v akom vzťahu k sťažovateľovi sú.

Sťažovateľovi nie je známe, odkiaľ súd touto informáciou disponuje a na akom základe k nej dospel. Neskôr, až v Rozsudku KS BB súd uviedol argument, že k vykonaniu dôkazov nepristúpil z tohto dôvodu, že ako obrana bolo ich vykonanie obhajobou navrhnuté neskoro.

Iný by bol postup sudu v prípade, ak by bol sťažovateľom navrhnuté dôkazy procesne vykonal a následne by ich bol súd vyhodnotil v neprospech sťažovateľa, napr. ako nedôveryhodné. Avšak postup k výkonu navrhnutých dôkazov súd ani nepristúpil je podľa sťažovateľa porušením jeho práv. ...

Rovnako považujeme za potrebné zdôrazniť, že návrhom na vykonanie dôkazov uvedených svedkov nemohlo dôjsť k zmene obhajoby, ako to tvrdí Krajský súd v Banskej Bystrici, a to z nasledovných dôvodov.

Sťažovateľ totiž vo veci až do času predloženia návrhu na vykonanie dokazovania nevypovedal, čo je jeho právo. Keďže už od samotného začiatku nielen súdneho konania, ale vedenia samotného prípravného konania dochádzalo k mnohým pochybeniam zo strany orgánov činných v trestnom konaní, sťažovateľ sa vo veci rozhodol nevypovedať a teda je logické, že sa o uvedených svedkoch prvýkrát zmienil až 29.12.2006. Avšak napriek tomu sťažovateľ od začiatku uvádzal, že zo spáchania skutku sa necíti byť vinný a spáchanie skutku poprel. ...

Pokiaľ nie je dokazovanie na hlavnom pojednávaní skončené a uzatvorené, obžalovaný môže navrhovať vykonanie akýchkoľvek dôkazov. A túto procesnú možnosť má i v odvolacom konaní. Sťažovateľ teda mohol napríklad až v tomto štádiu trestného konania navrhnúť vykonanie dôkazov a nepochybne by to nebol postup v rozpore so zákonom. “.

Napokon sťažovateľ odôvodnil porušenie svojho práva na spravodlivý proces aj tým, že krajský súd mu pred vyhlásením rozsudku neudelil posledné slovo, pričom spôsob, akým sa s touto jeho námietkou vysporiadal v odvolacom konaní najvyšší súd, považuje sťažovateľ za ústavne neakceptovateľný.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/11 a jeho rozsudkom 5 T 1/2011 zo dňa 10.08.2011 základné práva J. Č. na obhajobu zaručené podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozsudkom zo dňa 25.10.2011 porušil základné práva J. Č. na obhajobu zaručené podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 11/11 zo dňa 25.10.2011 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

J. Č. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 311,22 EUR (slovom tristojedenásť eur, dvadsaťdva centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Banskej Bystrici povinní spoločne a nerozdielne nahradiť na účet jeho právneho zástupcu, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu bolo preskúmanie, či postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011 a jeho rozsudkom z 10. augusta 2011, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozsudkom z 25. októbra 2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru.

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v danom prípade navyše zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení tých práv (čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru) a v súvislosti s tým konaním, resp. rozhodnutím (postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011 a jeho rozsudkom z 10. augusta 2011, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozsudkom z 25. októbra 2011), ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení iných práv (čl. 48 ods. 2 ústavy), ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je podľa názoru ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

1. K namietanému postupu a rozhodnutiu krajského súdu

V súvislosti s namietaným postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011 a jeho rozsudkom z 10. augusta 2011 ústavný súd pripomína, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie

ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých v súvislosti s napádaným postupom a rozhodnutím krajského súdu sťažovateľ namieta v konaní pred ústavným súdom, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Podľa ústavného súdu sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011 a jeho rozhodnutia z 10. augusta 2011 využitím riadneho opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré sťažovateľ napokon (ako to vyplýva aj zo sťažnosti) aj účinne využil. Na základe sťažovateľom podaného odvolania sa najvyšší súd v rozsahu svojho preskúmacieho revízneho oprávnenia musel vo vzťahu k rozsudku krajského súdu, ako aj k postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ na adresu tohto rozhodnutia a postupu krajského súdu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k postupu a rozhodnutiu krajského súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu

V súvislosti s postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozhodnutím z 25. októbra 2011 sťažovateľ namieta porušenie základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že najvyšší súd nenapravil procesné pochybenia krajského súdu spočívajúce v tom, že krajský súd nezohľadnil procesné pochybenie vyšetrovateľa z prípravného konania, ku ktorému došlo 2. mája 2003, a to tak pri prvom výsluchu sťažovateľa, keď mu nemalo byť umožnené poradiť sa so svojim advokátom bez prítomnosti tretej osoby (zápisnica z tohto procesného úkonu má mať podľa sťažovateľa aj formálne nedostatky), ako aj pri vykonaní ohliadky miesta činu, ktorej vykonanie údajne nebolo oznámené sťažovateľovmu advokátovi, takže v konečnom dôsledku podľa sťažovateľa krajský súd rozhodol na základe nezákonne vykonaných dôkazov (1.1). Podľa sťažovateľa najvyšší súd v odvolacom konaní nenapravil ani pochybenia krajského súdu spočívajúce v tom, že (1.2) krajský súd nevykonal sťažovateľom navrhovaný dôkaz, a to vypočutie svedkov, ktorí mali svedčiť v jeho prospech, a odmietnutie vykonať tento dôkaz krajský súd podľa sťažovateľa žiadnym spôsobom ani neodôvodnil, a napokon sťažovateľ považoval za arbitrárny (1.3) aj záver najvyššieho súdu o vysporiadaní sa s jeho odvolacou námietkou proti postupu krajského súdu, ktorý mu pred vyhlásením rozsudku odoprel právo na posledné slovo.

1.1 V súvislosti s prvou skupinou námietok sťažovateľa týkajúcich sa ním namietaných procesných pochybení v prípravnom konaní pri vykonávaní dôkazov, ktoré sťažovateľ z tohto dôvodu považuje za nezákonné, a ktoré pochybenia podľa názoru sťažovateľa nenapravil tak krajský súd, ako ani najvyšší súd, v dôsledku čoho malo byť podľa sťažovateľa v jeho trestnej veci rozhodnuté, resp. mal byť odsúdený na podklade nezákonných dôkazov, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ má možnosť podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 11/2011 z 25. októbra 2011 podať mimoriadny opravný prostriedok, a to dovolanie na základe dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Na základe sťažovateľom podaného dovolania by sa dovolací súd musel v zásade vysporiadať s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ na adresu rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 11/2011 z 25. októbra 2011 a jeho postupu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

1.2 Pokiaľ ide o druhú námietku sťažovateľa proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a jeho rozhodnutiu z 25. októbra 2011, v zmysle ktorej najvyšší súd nenapravil pochybenie krajského súdu spočívajúce v tom, že neboli vykonané aj sťažovateľom navrhované dôkazy v jeho prospech (konkrétne neboli vypočutí sťažovateľom navrhovaní svedkovia), ústavný súd v prvom rade považuje za nevyhnutné a potrebné v kontexte veci poukázať na skutočnosť, že v konaní, ktoré predchádzalo namietanému postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu, vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 T 1/2011 konal krajský súd a následne v sťažovateľom napádanom konaní aj najvyšší súd už iba v intenciách pokynov, resp. usmernení dovolacieho najvyššieho súdu vyjadrených v jeho rozsudku sp. zn. 1 Tdo V 22/2010 z 9. decembra 2010.

V zmysle rozsudku dovolacieho najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo V 22/2010 z 9. decembra 2010 považoval najvyšší súd otázku skutkového zistenia a právneho posúdenia pokusu trestného činu vraždy za ustálenú a nespornú, keď pripomenul, že jeho zistenie sa „... *netýka pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Tr. zák.*“ (s. 10 rozsudku, pozn.), avšak z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku trestného činu porušovania domovej slobody a skutku trestného činu nedovoleného ozbrojovania, pre ktoré bol sťažovateľ tiež odsúdený skorším rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 T 1/2004 z 9. mája 2007 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 13/08 z 31. decembra 2005, dovolací súd na základe dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku tieto skoršie rozsudky tak krajského súdu, ako aj

najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, a to s týmto pokynom:

„V rámci nového prerokovania veci bude musieť krajský súd v týchto súvislostiach reagovať pri vykonávaní dôkazov na námietky obsiahnuté v dovolaní, pokiaľ ide o neoprávnenosť vojdenia do bytu poškodenej, so zreteľom na ich pretrvávajúce priateľské vzťahy vyjadrené vo výpovediach svedkýň a so zreteľom na ohliadkou miesta činu zistenú nepoškodenú zárubňu dverí bytu poškodenej, vrátane údajne už predtým pokazenej zámky na dverách. Výsluchom oboch svedkýň... - a ich konfrontáciou s obvineným bude treba naznačené rozpory odstrániť. ...

Kedže počet nábojov zaistených pri domovej prehliadke je nemenný, bolo povinnosťou krajského súdu bližšie sa zaoberať či stupeň spoločenskej nebezpečnosti tohto skutku z hľadisk § 3 ods. 4 Tr. zák. dosahuje úroveň trestného činu. V záujme určenia jeho stupňa, bude treba požiadať o doplnenie odborného vyjadrenia Kriminálny a expertízny ústav Policajného zboru (č. l. 191), aby sa tak zistilo, aká je skutočná účinnosť uvedených nábojov. Na tomto základe bude potom môcť krajský súd usúdiť, aké konkrétne nebezpečenstvo predstavovalo uskladnenie tohto počtu nábojov v byte obvineného a to aj so zreteľom na to, či k tomuto strelivu mohol mať prístup aj niekto iný. ...

Úlohou Krajského súdu v Banskej Bystrici v novom konaní bude vykonať dôkazy a dôkazné prostriedky nevyhnutné na zistenie skutkového stavu potrebného na rozhodnutie o správanom právnom posúdení predmetných skutkov.

Krajský súd je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadil. Vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutia boli zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného, nemôže v novom konaní dôjsť ku zmene rozhodnutia v jeho neprospech (§ 391 ods. 1, ods. 2 Tr. por.).“

Z citovaného je zrejmé, že po vrátení veci z dovolacieho súdu na opätovné prerokovanie späť krajskému súdu bol tento súd už viazaný pokynmi dovolacieho súdu o ďalšom smerovaní konania, takže z tohto hľadiska už v tomto štádiu konania vzhľadom na dovolacím súdom konštatovanú ustálenosť skutkových zistení sformovaných ešte počas konania prebiehajúceho pred dovolacím konaním boli už uvedené námietky sťažovateľa

(po celý čas zastúpeného kvalifikovaným právnym zástupcom) týkajúce sa nedostatočného zistenia skutkového stavu bezpredmetné, preto sa nimi krajský súd už v tomto štádiu konania a následne ani najvyšší (odvolací) súd nezaoberali.

Napádaný rozsudok sp. zn. 4 To 11/2011 z 25. októbra 2011, ktorým najvyšší súd (rovnako ako krajský súd) uznal sťažovateľa vinným zo spáchania pokusu trestného činu vraždy v jednočinnom súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody podľa tam uvedených príslušných ustanovení Trestného zákona a súčasne (na rozdiel od krajského súdu) sťažovateľa oslobodil spod obžaloby pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania, najvyšší súd odôvodnil takto:

„V prvom rade treba uviesť, že predmetná trestná vec už bola prejednaná na Najvyššom súde Slovenskej republiky a to v odvolacom i dovolacom konaní.

Práve z rozsudku dovolacieho súdu z 9. decembra 2010, sp. zn. 1 Tdo V 22/2010, ktorým bolo vyslovené porušenie zákona v neprospech obvineného pri uznaní viny z trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 3 v skutku pod bodom 1/ i z trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. v skutku pod bodom 2/ dovolaním napadnutého rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. mája 2007, sp. zn. 5 T 01/04, vyplynul rozsah dokazovania v tu posudzovanej veci.

Vzhľadom na to, že dovolací súd nezistil pochybenie pri ustálení skutkového stavu a právnom posúdení skutku ako pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. § 219 ods. 1 Tr. zák. dokazovanie bolo zamerané na skutkové zistenie odseku 3 § 238 Tr. zák. (bod 1/ v jednočinnom súbehu s § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Tr. zák.) a trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 Tr. zák. (bod 2/).

Na hlavnom pojednávaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku správne preto postupoval prvostupňový súd, keď vykonal dokazovanie v uvedených smeroch a Najvyšší súd Slovenskej republiky súc týmto viazaný na podklade odvolania obžalovaného J. Č. v zmysle § 254 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť rozsudku súdu prvého stupňa a konanie, ktoré mu predchádzalo, len v tomto rozsahu a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného J. Č. je sčasti dôvodné.

Pokiaľ ide o dokazovanie vo vzťahu k trestnému činu podľa § 238 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. z výpovedí poškodenej I. K. a svedkyne M. K., na ktoré správne poukázal súd

prvého stupňa v napadnutom rozsudku, podľa odvolacieho súdu nepochybne vyplýva, že obžalovaný J. Č. v kritickej dobe sa dobýjal do bytu, v ktorom v tom čase obe spoločne bývali tak, že mykal dverami, búchal na ne a kopal do nich, pričom práve pre jeho agresívne správanie ho nechceli do bytu pustiť. Napriek tomu sa mu podarilo do bytu dostať tak, že násilím vytlačil vchodové dvere bytu a tam pokračoval v konaní ako je ustálené vo výroku o vine v bode 1/ napadnutého rozsudku právne posúdeného ako pokus trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Tr. zák.

Napriek tomu, že tieto skutkové zistenia vyplývali z už uvedených výpovedí svedkýň - sestier K., pochybil prvostupňový súd, že do skutkovej vety neuviedol spôsob akým sa obžalovaný dostal do bytu poškodených teda, že vnikol do bytu použitím násilia -vytlačeníím vchodových dverí bytu ako naplnenie zákonného znaku odseku 3 § 238 Tr. zák.

Najvyšší súd toto pochybenie súdu prvého stupňa napravil tak, že zrušil napadnutý rozsudok i v tejto časti a na podklade § 259 ods. 3 Tr. por. uznal obžalovaného J. Č. za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. § 219 ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 3 Tr. zák.

K zrušeniu rozsudku krajského súdu však došlo i v bode 2/, v ktorom bol obžalovaný uznaný za vinného z trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. ...

K odvolacej námietke obžalovaného opierajúcej sa o ustanovenie § 391 ods. 1 Tr. por., že krajský súd nebol viazaný právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil dovolací súd, pretože podľa jeho názoru v rámci nariadeného dokazovania došlo k podstatnej zmene skutočností, než, z ktorej vychádzal dovolací súd možno vysloviť, že táto zákonná podmienka v posudzovanej veci splnená nebola. Žiadnym z vykonaných dôkazov po rozhodnutí dovolacieho súdu v rámci nariadeného dokazovania k takejto zmene nedošlo, a preto súd prvého stupňa postupoval správne a v súlade so zákonom, keď viazaný jeho právnym názorom vykonal úkony, ktorých vykonanie nariadil dovolací súd. ...“

Z uvedeného teda vyplýva, že námietky sťažovateľa (po celú dobu kvalifikovane právne zastúpeného) týkajúce sa nevykonania ním navrhovaných dôkazov vzhľadom na stav a štádium trestného konania v čase ich uplatnenia boli oneskorené, resp. vzhľadom na

do tej doby už ustálený skutkový stav boli už v tomto štádiu konania bezpredmetné, preto sa nimi (po dovolacom konaní) tak prvostupňový krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 1/2011, ako ani nadväzne odvolací najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 nie bezdôvodne nezaoberali.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup alebo rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V súvislosti s citovaným rozhodnutím najvyššieho (dovolacieho) súdu sp. zn. 1 Tdo V 22/2010 z 9. decembra 2010, ktorým sa určilo ďalšie smerovanie konania, ústavný súd na margo prvej skupiny námietok sťažovateľa (pozri bod 1.1) týkajúce sa nezákonnosti dôkazov vykonaných v prípravnom konaní ešte poznamenáva, že z rozhodnutia najvyššieho (dovolacieho) súdu nevyplýva, že by sťažovateľ, ktorý namieta nezákonnosť dôkazov vykonaných v prípravnom konaní (nezákonnosť jeho výsluchu a ohliadky miesta činu uskutočnených 2. mája 2003), bol využil proti skorším odsudzujúcim rozsudkom ako dovolací dôvod aj dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie je prípustné aj v prípade, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Vzhľadom na uvedené sa dovolací súd v citovanom rozhodnutí preskúmaním zákonnosti sťažovateľom namietaných dôkazov vykonaných v prípravnom konaní ani nezaoberal, a teda v tomto smere po zrušení skorších

odsudzujúcich rozsudkov najvyšší (dovolací) súd nedal pre ďalšie konanie krajskému súdu ani žiadne pokyny na zjednanie nápravy.

Inými slovami, sťažovateľ, ktorému už v čase dovolacieho konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tdo V 22/2010 museli byť známe ním namietané skutočnosti týkajúce sa nezákonnosti vykonania dôkazov v prípravnom konaní, tieto svoje námietky v označenom dovolacom konaní neuplatnil, ale ich prvýkrát uplatnil až v konaní o odvolaní proti odsudzujúcemu rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 T 1/2011 z 10. augusta 2011 vydanému po predmetnom dovolacom konaní, a to v tom smere, že krajský súd podľa sťažovateľa na nezákonnosť uvedených dôkazov z prípravného konania vôbec neprihliadal. Krajský súd, ako už bolo povedané, bol však už v tom čase viazaný pokynmi dovolacieho súdu o ďalšom smerovaní konania, takže z tohto hľadiska už v tomto štádiu konania vzhľadom na dovolacím súdom konštatovanú ustálenosť skutkových zistení sformovaných ešte počas konania prebiehajúceho pred dovolacím konaním boli už uvedené námietky sťažovateľa (po celý čas zastúpeného kvalifikovaným právnym zástupcom) bezpredmetné, preto sa nimi krajský súd a následne ani najvyšší (odvolací) súd nezaoberali.

1.3 Napokon sťažovateľ sťažnosťou podanou ústavnému súdu namietal porušenie svojho základného práva na obhajobu a práva na spravodlivý súdny proces aj v dôsledku tohto, že najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 11/2011 a svojím rozsudkom z 25. októbra 2011 nenapravil pochybenie prvostupňového krajského súdu, ktorý mu pred vyhlásením rozsudku neumožnil realizovať právo na posledné slovo.

V uvedenej súvislosti najvyšší súd odôvodnil svoj rozsudok sp. zn. 4 To 11/2011 z 25. októbra 2011 takto:

„K odvolacej námietke obžalovaného, že postupom krajského súdu mu bolo odopreté právo na posledné slovo najvyšší súd uvádza nasledovné.

Zodpovedá skutočnosti, že právo posledného slova obžalovanému vyplýva z ustanovenia § 217 Tr. por.

Z tohto ustanovenia je zrejmé, že po skončení záverečných rečí a pred odchodom na záverečnú poradu udelí predseda senátu obžalovanému posledné slovo. Počas tohto prejavu nesmú obžalovanému ani súd, ani nikto iný klásť otázky.

Zmyslom tohto ustanovenia je uplatnenie vlastnej obhajoby obžalovaného v tých smeroch, ktoré považuje za dôležité a naposledy tak ovplyvniť úvahy súdu vo svoj prospech bezprostredne pred rozhodnutím.

Ako už v predchádzajúcej časti tohto rozsudku bolo konštatované (pozri vyššie, pozn.), posudzovaná vec bola opakovane prejednaná na súde prvého aj druhého stupňa (ako odvolacieho tak i dovolacieho) a v týchto štádiách trestného stíhania obžalovaný v rámci svojej obhajoby aktívne využíval všetky práva obvineného či už na hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí ako aj v rámci opakovane podávaných odvolaní a podaného dovolania a tiež aj dovolacieho konania. V priebehu týchto opakovane vykonal vlastnú analýzu vykonaných dôkazov. Na ostatných hlavných pojednávaniach (od rozhodnutia najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho) boli vo veci vykonané len dôkazy výsluchmi svedkýň K., konfrontácie medzi obžalovaným a svedkyňami K. a boli prečítané listinné dôkazy týkajúce sa trestného činu nedovoleného ozbrojovania. Svedkyne K. však zotrvali na svojich viackrát opakovaných výpovediach z predchádzajúcich štádií trestného stíhania a obžalovaného zhodne označili za páchatela skutkov a spod trestného činu nedovoleného ozbrojovania, ktorého sa týkali oboznámené listinné dôkazy najvyšší súd obžalovaného týmto rozsudkom oslobodil.

Je preto zrejmé, že aj keď právo obžalovaného na posledné slovo z formálneho hľadiska porušené bolo, z hľadiska materiálneho - uplatnenia vlastnej obhajoby v smeroch, ktoré považuje za dôležité a tak ovplyvniť úvahy súdu vo svoj prospech bezprostredne pred rozhodnutím, v skutočnosti porušené nebolo.“

Vzhľadom na už konštatované závery o „obsahovej“ náplni, resp. o nasmerovaní konania v trestnej veci sťažovateľa po zmieňovanom dovolacom konaní pred krajským súdom sa námietka sťažovateľa o neuplatnení práva na posledné slovo z jej materiálneho hľadiska javí ako účelová bez náznaku konkrétneho dopadu na výsledok tohto konania v danom štádiu, takže z tohto hľadiska odôvodnenie napádaného rozhodnutia najvyššieho

súdu nevykazuje podľa ústavného súdu žiadne znaky svojvôle či neodôvodnenosti, resp. jeho závery nemožno kvalifikovať ako ústavne neudržateľné či arbitrárne.

Uvedené bolo podkladom, že ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia, ako aj rozhodnutie o priznaní úhrady trov konania sú viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2012